

Oikeusministeriö

Lausuntopyyntöne 7.7.2021; diaarinumero VN/17651/2021

Maahanmuuttoviraston lausunto lainsäädännön jälkiarvioinnin kehittämiseksi

Maahanmuuttovirasto kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa asiassa. Virasto antaa lausunnon pyynnön mukaisesti vastaamalla alla oleviin kysymyksiin.

1. Jälkiarvioitavat lainsäädäntöhankkeet

[Tulisiko kaikista lainsäädäntöhankkeista tehdä jälkiarviointi? Perustelee.](#)

o kyllä

Periaatteellisella tasolla olisi missä tahansa (pois lukien esimerkiksi selkeästi tekniset korjaukset) Maahanmuuttoviraston toimialaan liittyvässä lainsäädäntöhankkeessa vähintään hyödyllistä saada tietoa siitä, kuinka tehokkaasti se on toiminut tavoitteidensa saavuttamisessa ja/tai onko sillä esimerkiksi ollut joitain ennakoimattomia vaikutuksia. Kunkin jälkiarvioinnin laatu ja laajuus voisi sitten riippua arvioitavana olevan hankkeen laadusta ja laajuudesta. Maahanmuuttoon liittyviin lakeihin tehdään usein yhtä tai muutamaa lainkohtaa koskevia muutoksia, joten myös tulevien muutosten kannalta olisi tärkeää tietää, miten aiemmat muutokset ovat vaikuttaneet.

Tosin kuten seuraavassa kohdassa todetaan, erityisen tärkeää olisi saada tietoa muutosten yhteisvaikutuksesta ulkomaalaislainsäädännön kokonaisuudessa. Tällöin ei välttämättä olisi tarpeen arvioida kaikkia muutoksia erikseen, jos niiden vaikutus olisi mukana kokonaisarviossa.

[Tulisiko lainsäädännön jälkiarviointia tehdä säädöksittäin vai laajempina kokonaisuuksina? Perustelee.](#)

o laajempina kokonaisuuksina

Maahanmuuttoon liittyvä lainsäädäntö on varsin monimutkaista ja pirstaleista, ja kuten edellä sanottu, siihen kohdistuu ja on kohdistunut lukuisia vähittäisiä muutoksia. Tällaisten muutosten kumuloitua vaikutus esimerkiksi järjestelmän selkeyteen, käsittelyn tehokkuuteen, oikeusvarmuuteen, ulkomaalaisten oikeusturvaan sekä tulevaan kansalaisuuden myöntämiseen voi olla laadultaan merkittävästi erilainen ja kokoluokaltaan eri suuruinen kuin yhden tietyn muutoksen vaikutus. Viimeksi sanotusta kokonaisvaikutuksesta olisi syytä olla nykyistä selkeämpi kuva.

Pitäisikö jälkiarvioinnin tekemistä suunnitella jo lain laadintavaiheessa? Miten?

o kyllä

Olisi hyvä, jos lainlaadintavaiheessa hahmoteltaisiin alustavasti ne kohdat, joiden tehokkuutta ja vaikutusta tulisi jatkossa erityisesti tarkastella. Yleensä jo tässä vaiheessa on kuva siitä, mitkä kohdat ainakin ovat sellaisia, että niiden vaikutukseen ja/tai toimeenpanoon liittyy epävarmuutta tai jopa erimielisyyttä.

Suunnitelman tulisi kuitenkin olla joustava tältä osin, koska lainsäädännöllä tyypillisesti on myös ennakoimattomia vaikutuksia. Olennaista saattaisi siten olla se, että jo lainlaadintavaiheessa määriteltäisiin jollain tavalla sitova aikataulu jälkiarvioinnille, jottei se jäisi uusien poliittisten painotusten ja niitä seuraavien uusien lainsäädäntöhankkeiden varjoon.

2. Jälkiarviointien resursointi ja toteutus

Miten jälkiarvioinnit tulisi rahoittaa ja resursoida?

Tähän Maahanmuuttovirasto voinee ottaa kantaa ainoastaan sillä tasolla, että resurssien tulisi olla riittävät turvaamaan jälkiarviointien tarkoituksen toteutuminen.

Miten jälkiarviointeja tulisi toteuttaa?

Liitteenä olevan aineiston perusteella yksiselitteisiä vastauksia tähän ei ole annettavissa eikä Maahanmuuttovirastolla ole kyseisiin havaintoihin lisättävää.

Miten varmistetaan jälkiarviointien laatu?

Koordinointi ja riittävä rahoitus lienevät olennaisimmat seikat.

Miten voitaisiin lisätä yhteistyötä tutkijoiden ja tutkimuslaitosten kanssa lainsäädännön jälkiarvioinnissa

-

3. Jälkiarviointien koordinointi

Tulisiko jälkiarviointien tekemistä koordinoida valtioneuvostossa? Perustele.

o kyllä

Lausuntopyynnön liitteenä olevan aineiston sekä Maahanmuuttoviraston kokemusten perusteella se olisi perusteltua niiden laadun ja yhdenmukaisuuden varmistamiseksi.

Miten mahdollinen koordinointi tulisi toteuttaa? Perustele.

-

Millaisia tehtäviä koordinaatioon tulisi sisällyttää?

-

4. Jälkiarviointien hyödyntäminen ja avoimuus

Miten varmistetaan jälkiarviointien hyödyntäminen?

Maahanmuuttoviraston käsityksen mukaan olisi tärkeää varmistaa ainakin se, että jälkiarvioinnin havainnot jossain määrin johdonmukaisesti johtavat sellaisiin toimenpiteisiin, joita sen tulokset puoltavat. Tällä hetkellä näyttää olevan melko tyypillistä, että laissa on säännöksiä, joiden toimimattomuudesta (joko alun perin tai olosuhteiden/toimintaympäristön muututtua) on jonkinasteinen yhteisymmärrys, mutta joiden muuttaminen viivästyy muutoksen vaatimien resurssien puuttumisen vuoksi.

Miten varmistetaan jälkiarviointien avoimuus ja läpinäkyvyys?

-

Tarvitaanko erityinen internet-sivusto, jossa informoidaan jälkiarvioinneista? Perustelee.

kyllä

Maahanmuuttovirasto ei osaa ottaa tarkemmin kantaa tähän, mutta on helppo ajatella, että yhteinen, selkeä ja avoin internet-sivusto lisäisi mahdollisuuksia hyödyntää jälkiarvioinnin tuloksia yhteiskunnassa.

Mitä tällaisen sivuston tulisi sisältää?

suunnitellut jälkiarvioinnit

tehdyt jälkiarvioinnit

lainsäädäntöhankkeiden vaikutusarvioinnit

Onko joitain muuta mitä jälkiarviointien kehittämisessä tulisi huomioida?

-

Ylijohtajan sijainen, apulaispäällikkö Elina Immonen

Erityisasiantuntija

Pekka Lindroos

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä.
Maahanmuuttovirasto 29.09.2021 klo 12:02. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Oikeusministeriö

Tiedoksi

Ylijohtaja, oikeus- ja maatietoyksikön johtaja, lupa- ja kansalaisuusyksikön johtaja, turvapaikkayksikön johtaja, viestintäjohtaja, henkilöstöjohtaja, vastaanottoyksikön johtaja, tietohallintojohtaja, oikeuspäälliköt